

Peace parks – en ny vision för fred och gränsöverskridande samarbete

En kvalitativ studie av peace parks i Cordillera del Condor

Abstract

In this study the concept of transboundary protected areas formally called peace parks have been analysed. Peace parks are created for the purpose to foster peace and cooperation between contesting states through conservation efforts in the form of international natural protection areas. The aim of the study is to find factors that can help explain why and how peace parks can be created. The peace parks in Cordillera del Condor between Peru and Ecuador have been used to further explain how these factors work. Transnational civil society, game theory and local participation through community-based conservation haven been applied in the case of Cordillera del Condor. In doing this, the aim is to contribute to theory development within the field. The results show that peace parks have the ability to contribute to peace and stability, provided the existence of a strong transnational civil society, that the states perceive strong incentives and acknowledge the possible common benefits of cooperation and that the local and indigenous communities are incorporated and allowed to take a greater part in decision making regarding the park.

Keywords: peace park, Cordillera del Condor, transboundary protected area, environmental cooperation, conservation, environmental peacemaking, transnational civil society, game theory, community-based conservation.

Number of characters: 69 165

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Miljö, konflikt och samarbete	3
1.3	Teoretiskt ramverk	5
1.3.1	Uppbyggnaden av ett gränsöverskridande civilsamhälle	5
1.3.2	Statens syn ur ett spelteoretiskt perspektiv	7
1.3.3	Lokalt deltagande genom Community-based conservation	8
1.3.4	Operationalisering	9
1.4	Teoriutvecklande fallstudie	10
1.5	Val av fall	11
1.6	Material och källkritik	11
2	Analys	12
2.1	Peace Park: Uppkomst och definition	12
2.2	Relationen mellan Ecuador och Peru	13
2.3	Cordillera del Condor	14
2.3.1	Civilsamhället i Cordillera del Condor	15
2.3.2	Peru och Ecuador genom ett spelteoretiskt perspektiv	17
2.3.3	Lokalt deltagande genom CBC i Cordillera del Condor	18
2.4	Slutsatser	19
3	Slutdiskussion	21
4	Referenslista	23

1 Inledning

Miljöfrågor så som naturresurser och klimatförändringar är ofta förknippat med konflikter och har växt fram som ett reellt säkerhetsproblem i dagens globaliserade värld. Inom fred-och konfliktforskning har miljöproblem under de senare decennierna uppmärksammats som bidragande faktor eller rent av orsak till konflikt (Conca, 2002, s. 1). Överflöd såväl som begränsad tillgång av naturresurser har använts för att förklara utdragna våldsamma konflikter på flera platser runt om i världen. Utvinning av värdefulla mineraler i Demokratiska Republiken Kongo har starka kopplingar till konflikter i landet och bidrar till att finansiera fortsatt konflikt. Klimatförändringar påverkar tillgången av resurser samt utgör ett ytterst verkligt hot för många redan krisdrabbade och fattiga samhällen. En ökning av naturkatastrofer de senaste 20 åren till följd av klimatförändringar har skapat stor förödelse i ett av världens fattigaste länder, Bangladesh, genom upprepade cykloner (Svenska Dagbladet, 2012). Miljöproblem är av karaktären gränsöverskridande och tar inte hänsyn till nationsgränser. För att bemöta problemen krävs således samarbete över gränser. Historiskt sett har stater drivits av realistiska motiv, men genom ökad population och globalisering tvingas nu stater att samarbeta för att skydda naturtillgångar som idag erkänns vara värda att bevara. Trots ökad forskning inom ämnet erbjuds sällan en strategi för fred utan ger mer generaliserade rekommendationer om samarbete. Det har inte bedrivits tillräcklig forskning rörande länken mellan konflikt och miljösamarbete och det är oklart om och hur samarbete kring miljö kan minska risken, omfattningen och allvaret i en konfliktsituation (Ibid, s. 4). Forskningen måste skapa ökad förståelse kring de komponenter som avgörande för att möjliggöra miljösamarbete. Samarbete mellan stater över naturtillgångar har möjligheten att stärka stabilitet och skapa ökat välstånd. Peace park är just en sådan form av samarbete vilket representerar hopp om naturtillgångars potential för fredsbyggande.

Peace parks är naturskyddsområden som sträcker sig över en eller flera nationsgränser och är ett växande fenomen. Enligt den senaste inventeringen som genomfördes 2007 så finns det 227st områden som innefattar 3043st individuella naturskyddsområden (Global Transboundary Conservation Network, 2011:1). Peace parks är en form av gränsöverskridande miljösamarbete ämnat att skapa samexistens mellan människor och natur, bevara den biologiska mångfalden, skapa arbetstillfällen samt främja regional fred och stabilitet (Peace Park Foundation). Nelson Mandela, en av grundarna till organisationen Peace Park Foundation, uttryckte följande vid Kruger nationalpark i december 2001;

”I know of no political movement, no philosophy, no ideology, which does not agree with the peace parks concept as we see it going into fruition today. It is a concept that can be embraced by all. In a world beset by conflict and division, peace is one of the cornerstones of the future. Peace parks are a building block in this process, not only in our region, but potentially in the entire world” (Nelson Mandela, Peace Park Foundation).

Konceptet utmanar många djuprotade historiska antaganden om naturskyddsområden, vilka ofta har ansetts i sig själv vara en källa till konflikt på grund av markinnehav, synen på bevaring i förhållande till förebyggande samt företräde av miljö kontra politisk opportunism (Ali, 2007, s. 2). För att uppnå samarbete är det oftast mest lämpligt att fokusera på gemensamma miljöhot än på gemensamma intressen då det kan leda till ett konkurrensbeteende (Ibid, s. 6). Enligt förespråkarna konstituerar Peace parks en ny vision för hur samarbete kan hindra och avsluta konflikter och därigenom främja och upprätthålla en hållbar och långvarig fred. Även om det idag finns många gränsöverskridande naturskyddsområden så är det viktigt att notera att det är långt ifrån alla som förvaltas på ett effektivt sätt (Ibid).

1.1 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med studien är att bidra till breddningen av forskningsområdet. Studien har två ambitioner, en teoriutvecklande och en fallspecifik. Syftet är att belysa luckorna i tidigare forskning kring peace parks och möjliggöra en teoriutveckling. Detta kommer att göras genom att hitta förklaringsfaktorer nödvändiga för att peace parks ska främja och upprätthålla en hållbar och långvarig fred. Genom en fallstudie ämnar jag ytterligare problematisera peace parks. Det undersökta fallet är regionen Cordillera del Condor mellan Peru och Ecuador. Jag kommer att analysera hur och varför förklaringsfaktorerna har bidragit till framväxten av peace parks i regionen samt diskutera vad som behöver göras för att freden ska vara hållbar och långvarig.

Relationen mellan konflikt och miljösamarbete är inte tillräckligt studerad och det råder motsättningar om och hur miljösamarbeten kan motverka konflikt och främja fred. Uppsatsen avser därför att med en teoriutvecklande ambition bidra till ökad förståelse och utveckla en strategi för hur gränsöverskridande miljösamarbete kan skapa och främja en hållbar fred. Detta ämnar jag göra genom att besvara följande frågeställningar:

1. Vilka faktorer kan förklara förverkligandet av peace parks?

2. Hur och varför har faktorerna lett till att peace parks har skapats i Cordillera del Condor?

1.2 Miljö, konflikt och samarbete

De senaste decennierna har det växt fram en betydande miljösäkerhetsdiskurs. För att sätta studien i perspektiv till tidigare forskning kommer detta avsnitt behandla de viktigaste komponenter och författare ur den nuvarande miljösäkerhetsdiskursen. Många forskare ställer sig kritiska till huruvida miljöproblem har eller är en betydande orsak till konflikter mellan stater. Andra menar att det går att se ett växande samband mellan miljöproblem och spänningar både på lokal som regional nivå, vilka kan sprida sig över statsgränser (Conca, 2002, s. 1). Forskare och policyskapare har fokuserat på länken mellan miljö, befolkning och konflikt med resultat som visar att miljöförstöring, resursbrist och en ökad befolkningstillväxt kan utlösa eller accelerera konflikt. Dock har forskare de senaste åren argumenterat för att samarbete kring gemensamma miljöproblem har varit en understuderad och sällan eftersträvd väg. Miljöinterdependens mellan parter kan ligga till grund för förtroendeskapande och kooperativt beteende och forskare måste ägna mer tid åt att undersöka situationer då miljösamarbete har skapat positiva bieffekter genom att bygga förtroende, konsensus och identifierat ömsesidiga vinster (Tänzler, Dabelko & Carius, 2004, s. 2-3).

Den tidiga litteraturen kring miljösäkerhet kopplade ihop resursbrist, miljöförstöring och konflikt. Thomas F. Homer-Dixon, är en framstående forskare på området, menar att resursbrist har och kommer att fortsätta bidra till våldsamma konflikter framförallt i utvecklingsländer som inte har möjlighet att skydda sig från resursbrist och de sociala kriser som orsakas. Även om han menar att sociala konflikter inte nödvändigtvis behöver innebära något dåligt, det kan leda till strejk eller inbördeskrig som kan skapa positiva förändringar, så tar allt som oftast allvarliga miljöproblem över och sociala reformer uteblir. Genom olika påfrestningar som staten ställs inför på grund av resursbrist finns det stor risk att staten kommer att bli mer auktoritär eller fragmenteras. Därför menar Homer-Dixon att de negativa effekterna av miljöförstöring och resursbrist sannolikt kommer att överväga de positiva (Homer-Dixon, 1994, s. 6). Det finns dock knappbristigt empirisk bevisning för att resursbrist och miljöproblem faktiskt leder till konflikt (Barnett, 2001, s. 50). Jon Barnett skriver om vattenbrist och konflikt och pekar på empirisk bevisning som visar att samarbete kring vatten är ett mer sannolikt utfall än konflikt. Vatten har frambringat dialog och fungerat

förtroendebyggande tillskillnad från en källa till motsättningar och våld (Ibid, s. 56-57). Även resursöverflöd kan enligt vissa leda till konflikt, framförallt då statens styre är svagt och om resursen är plundringsvänlig. Under ideala regimer finns möjligheter då resursöverflöd kan leda till samarbete.

De möjliga länkarna mellan miljöförstöring och konflikt har gett upphov till debatten kring ekologisk säkerhet (ecological security). Vissa menar att begreppet betyder att förutse de våldsamma utfall som kan skapa miljöproblem och utveckla traditionella militära åtgärder för att möta problemen. För andra betyder ekologisk säkerhet en mer grundläggande omprövning om vad säkerhet innebär. Begreppet har slagit rot i den industrialiserade världen men har misslyckats med att få globalt medhåll. Utvecklingsländer har sett konceptet som en agenda skapad av och ämnad att gynna rika länder, något som utgör ett allvarligt hinder för samarbete. Det uppstår ett dilemma då ekologisk säkerhet växer fram som ett kraftfullt ramverk för internationellt miljöskydd bland OECD-länder samtidigt som dess referensram utgör ett hinder för internationellt samarbete på de platser där hot mot miljön är mest framträdande. Enligt Ken Conca är det huvudsakliga problemet att varken forskning om miljö kontra konflikt samt ekologisk säkerhetsdebatten erbjuder en strategi för fred utan endast avslutar med generaliserade rekommendationer om samarbete. Det finns inte tillräcklig forskning som undersöker länkarna mellan konflikt och miljösamarbete, det är oklart om och hur samarbete kring miljö kan minska risken, omfattningen och allvaret av konfliktsituationer. Conca och Geoffrey D. Dabelko menar att environmental peacemaking kan vara ett alternativ till "the framing of environmental security", vilket de anser vara otillräckligt för att erbjuda ett konceptuellt eller normativ grundval för att åtgärda problem som länkar samman våld, miljö och mänsklig osäkerhet (Conca, 2002, s. 1-5).

Environmental peacemaking innebär att istället för att försöka identifiera miljökomponenter som kan framkalla konflikt så ligger fokus på att identifiera de samarbetsfaktorer som kan skapa fred (Ibid, s. 5). Miljöproblem kan således ha en betydande roll även i fall där inte konflikten involverar miljöfrågor (Ali, 2007, s. 3). Fred kan ses som en skala från avsaknad av våldsamma konflikter till våldsam konflikt som något ofattbart. För att förflytta sig framåt i skalan måste en social transformering ske i förhållande till människors materiella levnadsstandard samt identitet. Den materiella utmaningen för fred är att adressera problem gällande strukturellt våld och sociala ojämlikheter medan de identitetsbaserade problemen kan likställas med skapandet av ett "imagined security community" där nya identiteter bildas genom gemensamma normer om fredlig konfliktlösning till skillnad från av territoriella gränser. Det finns enligt Conca en stark teoretisk grund som stärker påståendet om att miljösamarbete kan ha positiva effekter för fred. Påståendet grundas i villkor för att underlätta samarbete, miljöproblems karaktärsdrag samt i de sociala relationer som uppstår till följd av ekologisk interdependens (Conca, 2002, s. 9-10).

Conca har utvecklat två övergripande vägar för hur och när environmental peacemaking kan inträffa. Den första 'changing the strategic climate' visar hur

miljösamarbete kan ändra strategiska förhandlingar mellan regeringar, ändra uppfattande kostnader och fördelar som formar förvandlingarna, stärka tilltron för de vinster som samarbete kan innebära samt minska hinder för gemensamma åtgärder. Den andra vägen 'strengthening post-Westphalian governance' relaterar till mer omfattande transformativa åtgärder mellan såväl regeringar som samhällen. Fokus ligger på hur miljösamarbeten kan påverka institutionaliseringen av nya normer för samarbete, förändra institutioner på olika nivåer och skapa eller påverka trans-samhälleliga kopplingar (Conca, 2001, s. 227).

1.3 Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket som appliceras tar upp olika delar i för studien relevanta teoribildningar. Vissa nödvändiga element tycks krävas för att en peace park ska ha möjligheten att initieras och implementeras. Dessa identifierbara element rör staten, civilsamhället samt lokal-och ursprungsbefolkningen. De tre respektive elementen kommer här att tydligare definieras genom en teoretisk definition för att sedan operationaliseras vilket innebär att de görs mätbara i empirin (Teorell & Svensson, s. 2007, s. 38-39). Den första komponenten, staten, kommer att beskrivas ur ett spelteoretiskt perspektiv vilket ger viktig insikt i staternas upplevda incitament och dess relation till kostnaderna av konflikten samt hur parterna kan börja resonera kring gemensamma vinster som samarbetet kan generera. Den andra komponenten, civilsamhället, kommer att diskuteras utifrån en av de mekanismer Conca utvecklas i sin andra "pathway" (strengthening post-Westphalian governance). Mekanisemen av intresse är den Conca kallar 'building Transnational Civil Society'. Den tredje och sista komponenten berör lokal-och ursprungsbefolkningen och ett perspektiv på lokalt deltagande genom community-based conservation kommer att användas för att förklara vikten av lokal-och ursprungsbefolkningens medverkan i processen för att utveckla och driva peace parks.

1.3.1 Uppbyggnaden av ett gränsöverskridande civilsamhälle

Civilsamhället har i många fall varit avgörande för drivandet av peace park-agendan på global, regional och lokal nivå. Redan vid en av de första parkerna Waterton-Glacier International Peace Park mellan USA och Kanada var civilsamhället drivande för formationen av en peace park genom engagemang från Rotary klubbar från Alberta och Montana. En sammankomst mellan klubbarna resulterade i ett formellt förslag till en peace park mellan länderna och

medlemmar ur grupperna började genast förespråka idén för respektive regering. Sedan skapandet har lokala Rotary-klubbar fortsatt att träffas i parkerna för att upprätthålla den goda kontakten över gränsen (Chester, 2006, s. 21). Ett mer nutida exempel är Peace Park Foundation som skapades i Sydafrika 1997 i ett försök att främja regionalt samarbete. Civilsamhället har varit och är en viktig del för att ge drivkraft till implementering av peace parks. Civilsamhället är ett begrepp som används brett och således är det vida definierat och har utvecklats över tid. Mary Kaldor definierar civilsamhället som "[...] *det medium genom vilket ett eller flera sociala kontrakt mellan människor, både kvinnor och män, politiska och ekonomiska maktcentra förhandlas fram och reproduceras*" (Kaldor, 2003, s. 67). Sedan kalla krigets slut har civilsamhället förändrats genom globaliseringen och ryms nu inte längre inom stater utan är gränsöverskridande (Ibid, s. 11)

Miljöproblem är ett av många områden som drivit argumentet för framväxten av gränsöverskridande civilsamhällen. Synsättet är rotat i teori om liberala demokratier och förutsätter att en mängd kulturella, sociala och andra former av kollektivt samspel är viktiga för att balansera makten som är koncentrerad till statliga och marknadsinstitutioner. Ett växande gränsöverskridande civilsamhälle har växt fram som framförallt tagit sig uttryck i nätverk som länkar samman lokala NGOs och grupper för sociala rörelser med transnationella fria aktörer. Enligt Conca är dessa typer av gränsöverskridande nätverk betydelsefulla på två sätt. För det första så kan de stärka tidigare marginaliserade grupper och ge dem en röst i beslutsfattande på både nationellt och internationellt plan. Gränsöverskridande nätverk kan vara mycket betydelsefulla för lokala organisationer som kämpar mot stora problem så som skogsavverkning och utrotningshotade arter. Även om denna typ av förändring i maktrelationer kan utlösa sociala spänningar i takt med att miljöförstörelsen förvärras så skapas det större utrymme för oliktankande aktörer och detta anses som en förutsättning för effektivt internationellt samarbete. Det andra sättet som gränsöverskridande nätverk är betydelsefulla gäller identitet. Genom att parter ser sig som medlemmar i en gemensam kategori är det större möjlighet att de utvecklar samarbete sinsemellan. Gränsöverskridande sociala koppling har möjlighet att skapa en gemensam kategori som stödjer hållbarhet och delade skyldigheter. Gränsöverskridande miljöorganisationer är viktiga internationella politiska aktörer då de kan kringgå staten för att direkt frambringa värderingar och preferenser från en stor mängd människor (Conca, 2001. s. 242-243).

1.3.2 Statens syn ur ett spelteoretiskt perspektiv

Statens roll går inte att förbise i initieringen eller implementeringen av en peace park. Även som visats, i avsnittet gällande civilsamhällets roll, så är ofta statens roll inte lika distinkt och många av dess funktioner utförs idag av civilsamhället. Trots detta så är internationella relationer än idag präglade av en realistisk agenda. Det måste finnas starka incitament för staterna för att öppna upp för samarbete sinsemellan. Detta kommer här att diskuteras ur ett spelteoretiskt perspektiv vilket kan ge viktig kunskap om de incitament som kan få parterna att komma överens om en peace park samt om den roll parken kan komma att ha (Lejano, 2006, s. 564).

Vissa forskare talar om peace parks som endast en buffertzona mellan parter i en konflikt. Detta härleder ut tanken om konflikters natur och att de förvärras av fysisk kontakt. Vi tänker oss en konflikt mellan två parter längs den gemensamma landsgränsen där respektive landägare utnyttjar sitt område till högsta förmåga men användandet av deras rättmätiga område skapar konflikt. Ett förslag om en peace park skulle då innebära att länderna avsäger sig en del av sin mark vilket skapar en neutral zon. Detta innebär dock att båda parterna förlorar ett tidigare använd område, i vissa fall kan användandet av området justeras i sådan omfattning att utfallet blir ett samarbete (Ibid, s. 565-566). Lejano förklarar genom tre propositioner hur utfallet kan te sig. Proposition A- om området har ett högt produktivt värde så skapas ett balansläge då båda parter fortsätter att använda området och utsätter sig kostnaden för fortsatt konflikt. Proposition B- då konflikten innebär stora kostnader är det mest optimala utfallet att båda parterna avsäts och upprätthåller en neutral, oanvänd buffertzona. Proposition C- om konfliktkostnaderna är höga är en tom buffertzona den optimala användningen av den neutrala zonen istället för aktiv zon för samarbete (Lejano, 2007, s. 44-47). Detta sista förslag är mest intressanta då det undersöker under vilka omständigheter som en peace park kan nå sitt mål och fungera som en aktiv zon för samarbete. Förslaget innebär att parter åtskiljs genom en buffertzona då kostnaderna för konflikten är höga men området har möjligheten att utvecklas till en aktiv zon för samarbete.

De flesta komplexa och verkliga exempel liknar proposition C. På platser med långdragna historiska konflikter är kostnaderna för konflikten oftast väldigt höga. The Demilitarized Zone mellan Nordkorea och Sydkorea är ett exempel på proposition C där ett område längsmed gränsen utgjort en neutral buffertzona vilket många forskare menar har bidragit till fred mellan länderna. Men vad som börjar som en neutral gränsszon kan komma att utvecklas till plats för gemensamma aktiviteter. Cypern och Israel-Jordan är exempel då en tidigare tom buffertzona utvecklats till en samsarbetszon mellan konfliktparterna. Om spelet är asymmetriskt där en av parterna har betydligt större makt och resurser kan den starkare parten skapa incitament eller genom hot få de den andra parten att samarbeta. På detta vis kan ett asymmetriskt spel öka möjligheten för samarbete och stabilitet (Ibid, s. 48-49). Spelteori har vissa begränsningar och därför

begränsad möjlighet att appliceras på verkliga fall. Men synsättet har ändå möjlighet att ge viktig insikt och hjälpa till att förklara vissa situationer. Spelteori antyder att vi bör se närmare på upplevda incitament för båda parterna och dess relation till kostnader av konflikten. Teorin ger även vägledning för hur stridande parter kan börja resonera med varandra gällande de gemensamma vinster som en peace park kan medföra (Ibid, s. 51-52).

1.3.3 Lokalt deltagande genom Community-based conservation

För att en peace park ska bidra till att avsluta konflikt och främja fred måste lokal- och ursprungsbefolkning som lever i områden där en park föreslagits vara involverade i processen. Många gånger är befolkningen pådrivande för skydd och bevarande av miljön och naturtillgångar i området. Det är deras levnadsvillkor som är mest akut hotade av konflikt och miljöförstöring men trots detta negligeras de ofta i debatten kring problemen. Även om det framförallt är statliga aktörer som skapar strategier och utarbetar planer så beror deras slutliga framgång på stödet från samhället och därför måste deras önskan om medverkan erkännas och efterlevas (Forgie, Horsley och Johnston, 2001, s.6). Som beskrivet tidigare skapar framväxten av transnationella civilsamhällen möjligheter för medverkan på lokal nivå. Här kommer ett mer lokalt fokuserat perspektiv på naturskydd att presenteras.

Under 1980-talet började naturskyddsgrupper att utforma program för att arbeta tillsammans med lokal- och ursprungsbefolkningar. Detta till följd av kritik som växt fram gentemot naturskyddsgrupper världen över som anklagats för att ägna sig åt naturskydd utan att ta hänsyn till den lokala befolkningen samt uteslutit dem från naturskyddsområden (Büscher, s. 2013, s. 11). Biståndsgivare gav starkt stöd till metoden och initiativen som växte fram kallades omväxlande för community-based natural resource management, community-based conservation och integrated conservation and development programs. Det är viktigt att påpeka att dessa termer är skapade av naturskyddsgrupper och programmen utformas och drivs av dessa grupper och biståndsgivarna ge finansiellt stöd till naturskyddsgrupper för att utveckla programmen för lokalbefolkningen (Chapin, 2004, s. 20). I studien kommer Community based conservation (CBC) användas som gemensam term för denna typ av naturskyddsinitiativ. CBC-initiativ utvecklades ämnade att sammanföra individer och organisationer genom gräsrotsaktiviteter för att uppnå gemensamma miljömål. Strategin är tilltalande då den tar utgångspunkt i fundamentala principer om att människor skyddar det som de har långsiktigt och varaktigt intresse i. Tanken bakom CBC är att genom samarbete går det att uppnå mer än vad individuella individer och organisationer kan på egen hand och om det berörda folket inkluderas är det större chans att initiativen accepteras och ge en hållbar och varaktig lösning. Projekten verkar på lokal nivå och tenderar att vara frivilliga och folkorienterade där ledningsbeslut tas av samhällsmedlemmarna. CBC är

tänkt att fungera som skydd av biologisk mångfald av, för och med lokal-och ursprungsbefolkningen (Forgie, Horsley och Johnston, 2001, s. 6-7).

En teoretisk syn på deltagande menar att befolkningens deltagande i beslutsfattande kan användas som ett medel för att uppmuntra medlemmar att beakta frågor av gemensamt intresse. Detta kan medföra flera fördelar så som att bygga lokal kompetens, färdigheter, intressen och kapacitet samt att det möjliggör ett förbättrat resultat genom att fler värderingar och åsikter behandlas i beslutsprocessen. Detta ökar chansen till acceptans och godkännande då berörda parter ser beslutet som mer lämpligt och ansvarsfullt. Deltagande stärker samarbetsförmågan eftersom samarbete påverkas av möjligheten att personerna kommer att behöva handskas med varandra vid upprepade tillfällen. Förmågan att identifieras sig med de andra deltagarna stärker gemensamma intressen även om individerna motiveras av egenintresse (Ibid, s. 7).

Det finns flera fördelar med att involvera lokalbefolkningar i naturskydd. Då de tillåts deltagande i beslutsfattande skapas en form av självreglering vilket oftast är att föredra framför statlig kontroll och kan uppnås genom positivt gruptryck. Det är även mer troligt att befolkningen kommer motiveras då de bidragit till projektet. Lokalbefolkningen har lokalkännedom och genom deltagande använd dessa kunskaper, erfarenheter och resurser på ett effektivt sätt. När folket släpps in i diskussionen och beslutsfattandet ökar deras förtroende och tilltro till de ofta misstrodda experterna och naturskyddsgrupperna (Ibid, s. 8-10).

1.3.4 Operationalisering

Den teoretiska operationaliseringen är tänkt att överföra teoretiska begrepp från teori till empiri vilket innebär att göra abstrakta begrepp mätbara (Teorell & Svensson, s. 2007, s. 38-39). Operationaliseringen av de tre olika komponenterna hjälper mig således att analysera fallet och hitta förklaringsfaktorer. Statens roll i relation till peace parks kommer att undersökas genom att söka efter de incitament samt de gemensamma vinster som lett fram till skapandet av peace parks i Cordillera del Condor. Operationalisering av civilsamhället kommer ske genom att undersöka vilka grupper som varit drivande i formationen av peace parks i området samt deras roll, omfattning och mål. Lokal-och ursprungsbefolkningens roll genom ett community-based conservation perspektiv kommer att undersökas genom att se på CBC-initiativ som utvecklats i Cordillera del Condor, samt om och hur befolkningen inkluderats i beslutsprocesserna.

1.4 Teoriutvecklande fallstudie

Jag har valt att genomföra kvalitativ fallstudie med teoriutvecklande ansats för att hitta förklaringsfaktorer. Genom detta kan jag visa på den potential som peace parks har för att skapa och främja en hållbar och varaktig fred.

Förklarande studier svarar på olika varför-frågor och kan delas in i tre olika typer; teorikonsumerade, teoriprovande samt teoriutvecklande. Denna studie är teoriutvecklande vilket innebär att den empiriska analysen är tänkt att resultera i ett förslag till nya förklaringar av det fenomen som studeras (Esaiasson, 2007, s. 43). Det finns två typer av teoriutvecklande aktiviteter där den första går ut på att utveckla kausala mekanismer och den andra består av att hitta förklaringsfaktorer. Kausala mekanismer utvecklas för att på ett bättre sätt förstå hur en förklaringsfaktor orsakar det undersökta fenomenet. Uppgiften handlar således om att utveckla samband mellan oberoende och beroende variabler. Att hitta förklaringsfaktorer kan antingen innebära att föra fram kompletterande eller konkurrerande förklaringsfaktorer. Att föreslå kompletterande faktorer betyder att forskaren menar att vi förstår fenomen Y bättre om vi även tar hänsyn till förklaringsfaktor X. Konkurrerande förklaringsfaktorer innebär att visa på att tidigare forskare har missat att fenomen Y egentligen förklaras av faktor X (Esaiasson, 2007, s. 124-125).

I studien kommer fokus ligga på att bidra med kompletterande förklaringsfaktorer till peace parks initiering och implementering. Den empiriska analysen av Cordillera del Condor ämnar skapa förståelse för hur och varför faktorerna påverkade initiering och implementering av peace parks i regionen mellan Peru och Ecuador. Studien kommer därför att försöka visa på att $Y \rightarrow$ Cordillera del Condor, bättre kan begripas om fenomenet även analyseras genom $X \rightarrow$ staternas incitament och gemensamma vinster, transnationella civilsamhället som pådrivande kraft och lokal-och ursprungsbefolkningens deltagande.

Viktigt att hålla i minne är att studien är teoriutvecklande vilket innebär att slutsatserna från studien måste prövas på nya fall. Genom ytterligare prövningar kan teorin justeras för att efter hand komma fram till den korrekta slutsatsen. En teoriutvecklande studies slutsatser kan aldrig prövas på det material som genererat dem vilket innebär att teorin snarast möjligt måste utsättas för ny empirisk prövning (Ibid, s. 150-151).

1.5 Val av fall

Analysenheten för denna studie är peace parks i Cordillera del Condor mellan Peru och Ecuador som bidrog till att en decennier lång gränskonflikt mellan länderna fick ett slut. Detta var den första internationella peace park-idén som involverade en väpnad konflikt mellan två grannländer. Fallet är det första formella försöket där naturskyddsgrupper hade en aktiv roll för internationellt konfliktlösande. Det blivande fredsavtalet inkluderade uttryckligt naturskyddsåtgärder som en del av lösningen på konflikten. Naturskyddsåtgärder som ett direkt verktyg för att lösa en väpnad konflikt är den mest betydelsefulla användningen av environmental peacebuilding men det är fortfarande i ett tidigt skede av global acceptans. Cordillera del Condor är ett banbrytande fall där omfattande konfliktlösning genom naturskydd bidragit till fred i en konfliktdrabbad region och har hjälpt till att driva peace park-agendan framåt även i andra fall (Ali, 2007, s. 8-10). Att analysera Cordillera del Condor som framstår inom litteraturen som ett banbrytande fall kan bidra till att identifiera förklaringsfaktorer som kan förklara hur peace parks kan bli ett framgångsrikt fredsskapande och fredsbyggande koncept.

1.6 Material och källkritik

Litteraturen kring peace parks och olika former av environmental peacemaking- och peacebuilding är tämligen begränsad och inte så bred. Peace park konceptet är av många forskare och förespråkare höjt till skyarna utan tillräcklig kritisk granskning. Detta belyser vikten av studien samtidigt som användbart material är begränsat. Materialet som används i uppsatsen består framförallt av rapporter och konferenstryck från organisationer. Vetenskapliga artiklar och böcker har använts som teoretisk grund och i viss mån som empiriskt material. Det fallspecifika materialet har visat på vissa språkliga begränsningar då mycket av materialet endast funnits tillgängligt på spanska. Cordillera del Condor har även formulerats som en stor framgång vilket har drivit peace park-agendan framåt. Det är väsentligt att hålla sig kritisk mot insamlat material som ofta består av korta uttalanden som i vissa fall saknar tillräcklig grund för påståendet.

2 Analys

Enligt definitionen ska en peace parks skydda och bevara den biologiska mångfalden, natur- och tillhörande kulturella resurser och främja fred och samarbete (Global Transboundary Protected Area Network, 2011:2). För att detta ska uppfyllas krävs engagemang och samverkan på olika nivåer. Först och främst måste de deltagande staterna ha starka incitament samt se vinsterna med samarbete. Därtill måste det finnas ett betydande gränsöverskridande civilsamhälle som dels driver frågan men även som utför viktiga tekniska funktioner i och kring parken. För att fred ska infinna sig måste även lokal- och ursprungsbefolkningen som lever och verkar i området känna förtroende för staterna och civilsamhället. Deras behov och rättigheter måste lyftas för att undvika att befolkningen strider mot staterna och civilsamhällets vision. Kommunikation på och mellan nivåer är nödvändigt för att utfallet ska accepteras av de olika parterna. Kapitlet kommer att inledas med nödvändig bakgrund om peace parks för att sedan gå vidare till bakgrunden och uppkomsten av Cordillera del Condor. Därefter analyseras Cordillera del Condor utifrån det teoretiska ramverk som presenterades i inledningen. Slutligen följer en diskussion om kvarvarande problem och de åtgärder som måste vidtas för att såväl peace parks i allmänhet och Cordillera del Condor i synnerhet ska förtjäna att gå under namnet Peace Park.

2.1 Peace Park: Uppkomst och definition

Diplomater och naturvårdare har länge drivit idén om internationella fredsparker för att bemöta konflikter längs världens gränser. Konceptets tycks ha sitt ursprung i Europa tillskillnad från Nordamerika som många tror. 1780 i alliansfördraget mellan kungen av Frankrike och furstbiskop av Basel beskrevs det hur inget är mer lämpligt för att upprätthålla goda relationer och fred mellan gränsstater än att bestraffa brott relaterade till fiske, skog och jakt. Fördraget designade en enhetlig rättspraxis över dessa problem inom deras gemensamma gränsområde.

Krakow protokollet från 1924 mellan Polen och Tjeckoslovakien tycks ha först formulerat det moderna konceptet av peace park och var ett försök att lösa en kvarvarande gränsdispyt från första världskriget. Det tog dock åtta år för protokollet att ge resultat och samtidigt i Nordamerika uppkom en liknande idé bland parkförvaltare i Glacier National Park i USA och angränsade Waterton

National Park i Kanada samt hos enskilda medlemmar i Cardston Rotary Club. Rotaryklubbar från Alberta och Montana tog formellt upp förslaget för en internationell peace park mellan de två nationalparkerna i juli 1934. Det officiella gensvaret från respektive regering var snabbt och redan i juni 1932 var lagstiftningen klar och parken öppnad. Två månader senare stod parken mellan Polen och Tjeckoslovakien klar och var formellt erkänd som den första internationella landskapsparken i Europa (Chester, 2006, s. 20-21).

Formuleringen peace park väcker ofta starka känslor och är utan tvekan färgstark men många andra namn kan användas för att beskriva konceptet så som border park, transboundary park, transfrontier reserve och transboundary protected area (Chester, 2006, s. 23). Den icke-statliga organisationen Peace Park Foundation startades 1997 i Sydafrika som ett försök till att främja regionalt samarbete. Detta gav stor drivkraft till peace park-rörelsen och resulterade i skapandet av Global Transboundary Protected Area Network vilka utformade en formell typologi som definierar fem olika former av gränsöverskridande naturskyddsområden: 1) två eller flera angränsande skyddsområden som korsar en nationsgräns, 2) en grupp av skyddsområden och det mellanliggande landet, 3) en samling av separata skyddsområden utan det mellanliggande landet, 4) ett gränsöverskridande område inklusive föreslagna skyddsområden, 5) ett skyddsområde i ett land understött av välvillig markanvändning över gränsen (Ali, 2007, s. 7). Global Transboundary Protected Area Network ger även en mer specifik formell definition av begreppet peace park: "*Transboundary protected areas that are formally dedicated to the protection and maintenance of biological diversity, and of natural and associated cultural resources, and to the promotion of peace and co-operation*" (Global Transboundary Protected Area Network, 2011 2).

2.2 Relationen mellan Ecuador och Peru

Det område som idag utgör Ecuador och Peru erövrades på 1500-talet av de spanska conquistadorerna. Koloniseringen fortsatte under knappt 300 år och reducerade kraftigt den inhemska befolkningen. I början av 1800-talet förlorade Spanien sitt grepp om sina utomeuropeiska territorier och flera områden i Latinamerika störtade gemensamt de spanska styrkorna och förklarade sig självständigt runt 1820. Ecuador förklarade sig självständigt 1821 och gick med i unionen Gran Colombia som bestod av en samling tidigare spanska besättningar för att sedan förklara sig helt självständigt 1831 (UCDP, Ecuador). Även Peru förklarade sig självständigt 1821 men det dröjde tre år innan alla spanska soldater drivits ut ur området som utgör nuvarande Peru (UCDP, Peru).

Efter det spanska imperiets undergång startade gränskonflikten mellan Peru och Ecuador vilket kom att bli den längsta territoriella konflikten mellan två länder på västra halvklotet. Dispyten rörde sig om ett 350 000 kvadratmeter stort område som täcker bergskedjan Cordillera del Condor och Cenepa Valley. 1941 bröt en väpnad konflikt ut och det betydligt svagare Ecuador såg sig besekrat vilket ledde till att Peru ockuperade södra delarna av Ecuador. Genom en tredje-parts intervention möttes ledarna för respektive land och signerade fredsavtalet Protocol of Peace, Friendship and Boundaries, mer känt som Rio-protokollet, och det omstridda området tilldelades Peru. Brasilien, Argentina, USA och Chile enades om att fungera som garantigivare för avtalet. En kommission tillsattes och lyckades avgränsa 95 % av gränsen men nya flygfoton över området komplicerade arbetet ytterligare. Ecuador hävdade snart att de signerat avtalet under tvång och de avsa sig protokollet vilket varken Peru eller garantiländerna accepterade. Sammandrabbningar fortsatte att ske längs gränsen under de följande decennierna. 1995 bröt en väpnad konflikt ut mellan länderna och väckte stor internationellt oro på grund av den moderna tekniska krigsföringen. Både Peru och Ecuador kallade in sina arméer, marinen och flygvapnet och dödstalet steg snabbt upp i hundratals. Garantistaterna begärde eldupphör och förhandlingar och den 17:e februari 1995 signerades the Declaration och Peace of Itamaraty. Avtalet auktoriserade en omedelbar separation av trupper, demilitarisering och en militär observatörsgrupp (MOMEPE) sammansatt av garantistaterna. Avtalet tog dock inte upp den underliggande territoriella frågan. Genom undertecknande av Brasilia Presidential Act den 26:e oktober 1998 löstes den kvarvarande tvisten kring området vilket ledde till den formella avgränsningen den 13:e maj 1999 (UCDP, Peru). Som en del av avtalet gick båda länderna med på att området skulle avsättas för miljövårdsyfte samtidigt som internationella gränser igenkänns. Länderna skapade nationalparker på respektive sida av gränsen och senare skapades the Condor-Kutuku conservation corridor (Ali, 2007, s. 9-10).

2.3 Cordillera del Condor

Införandet av en peace park i Cordillera del Condor för att minska konflikt och öka samarbete har varit diskuterat sedan 1980-talet men det var först genom Brasilia Presidential Act som idén blev verklighet. Fördraget fastställde behovet av att etablera angränsade ekologiska skyddszoner på vardera sida av gränsen. Ecuadors regering skapade El Condor Park över ett 25,4 kvadratkilometer stor område medan Perus regering inrättade en 54,4 kvadratkilometer stor gränsöverskridande skyddszon. Peru etablerade även Santiago-Comaina Reserved Zone som år 2000 utgjorde ett 16,425.7 kvadratkilometer stort område. Flera olika inrättningar, både statliga och civilsamhällesliga initiativ, har skapats för att uppfylla riktlinjerna för hanteringen av gränsöverskridande miljösamarbete. ITTO

(The International Tropical Timber Organization) initiativ går ut på att stödja konsolideringen av fredsprocessen genom inrättade och förvaltning av skyddsområdena samt främjandet av hållbar utveckling för lokalsamhällena. Världsbanken projekt har som syfte att öka det inhemska folkets deltagande och vinning från bevarandet av den biologiska mångfalden genom kommunal förvaltning av de skyddade områdena. En tioåring bi-nationell utvecklingsplan skapades med syfte att genomföra projekt och aktiviteter för att möjliggöra en ökad regional ekonomisk integration, minska fattigdom samt påskynda produktiv och social utveckling (Ponce och Ghersi, 2003).

2.3.1 Civilsamhället i Cordillera del Condor

Civilsamhället spelar en stor roll gällande såväl initieringen samt implementeringen av peace parks och det är ofta från olika civilsamhälleliga grupper och organisationer som de första påtryckningarna kommer. Framväxten av ett gränsöverskridande nätverk ger möjlighet för marginaliserade grupper att göra sin röst hörd i policybeslut samt bidrar till att skapa en upplevd gemenskap (Conca, 2001, s. 243). Nedan kommer analysen fokusera på vilka gränsöverskridande nätverk det finns i Cordillera del Condor och hur deras roll, omfattning och mål ser ut.

Gränsöverskridande nätverk med övergripande fokus på naturskydd har varit verksamma i regionen redan innan fredsavtal mellan länder signerats (Ali, 2007, s. 9). Naturskyddsgrupper har gjort flera försök för att bevara den biologiska mångfalden i regionen men det var först genom Brasilia Presidential Act som samarbete och en fredlig miljö för naturskydd skapades. Nätverk bestående av NGOs på olika nivåer samt bi-nationella aktörer har skapat gränsöverskridande nätverk som är verksamma i Cordillera del Condor. Conservation International (CI), en ideell miljöorganisation, var verksamma under 90-talet och arbetade nära militären när de genomförde fältstudier för att dokumentera den biologiska mångfalden i området. Undersökningen resulterade i att de forskare som deltog rekommenderade att området borde avgränsas i bevarande syfte (Alcalde, Ponce och Curonisy, 2005, s. 2).

Organisationen var drivande för formationen av naturskyddsområden i regionen och 2002 undertecknades det formella avtalet som krävde samarbete mellan nationella miljögrupper och tillhandahållandet av teknisk support för ursprungsbefolkningar i respektive land. Avtalet skrevs under av regeringsrepresentanter från Peru och Ecuador, Fundación Natura (NGO) och CI. Det bi-nationella projekt som skapades implementerades av CI och Fundación Natura med hjälp av teknisk support och övervakning av de båda regeringarna, ITTO och CI. Projektet var uppdelat i två faser, den första fasen bedrevs mellan 2002-2004 och gick ut på att skapa fler skyddade områden samt skapa en bi-nationell mekanism för samordning. Den andra fasen pågick mellan 2006-2009 och fokuserade på implementeringen av förvaltningsplaner för

naturskyddsområdena samt på att främja hållbara försörjningsmöjligheter för befolkningen i regionen. Bevaringsprojektet har bidragit både till skydd för den rika naturen som länderna delar och till ett klimat som främjar förtroendebyggande vilket är högst väsentligt för att fred mellan länderna ska bli lång och hållbar (Conservation International, 2014).

Projektet som Conservation International var delaktig i omfattande tre steg. Det första steget var att utveckla en delad vision för naturskydd. Workshops mellan ländernas miljömyndigheter bidrog till förbättrat samarbete och samordning. Det andra steget gällde antagande av olika strategier för att passa den lokala kontexten. Olika strategier och förvaltningssystem användes beroende på varierade miljömässiga och sociala förhållanden på respektive sida av gräsen. Det sista steget gick ut på att stärka inhemska organisationer och lokala NGOs. De tre ursprungsbefolkningarna Shuar, Awajun och Wampis deltog i bi-nationella möten och deras unika kunskap och erfarenhet gjorde att de fungerade som viktiga nyckelaktörer i processen. Initiativets framgång låg mycket i att ursprungsbefolkning inkluderades genom att stärka deras organisationer och förvaltningsmekanismer i både Ecuador och Peru (Conservation International, 2014).

Framväxten av ett transnationellt civilsamhälle i regionen har hjälpt lokal-och ursprungsbefolkning att få sin röst hörd. Trots att organisationerna framförallt är av naturskyddskaraktär så har de även har utveckling och fattigdomsbekämpning på deras agenda. Projektet har utmärkt sig som bidragande i fredsavtalet, stärkt samarbete i regionen och övergripande skyddat den biologiska mångfalden. Naturskyddsinitiativen genom transnationella civilsamhället har bidragit till att skapa en miljö för varaktig fred, återuppbyggnaden av relationer mellan ursprungsbefolkningar som lever i området och förbättrat relationen mellan staterna och mellan yrkesverksamma från de respektive länderna som arbetar tillsammans. Cordillera del Condor visar på hur framgångsrik samordning och samarbete över gränser genom gränsöverskridande naturskyddsområden kan fungera som den länk som binder samman fred och naturskydd (Alcalde, Ponce och Curonisy, 2005, s. 3). Det är dock viktigt att ta resultatet av naturskyddsgrupper och representanter med en nypa salt. I många avseenden har det transnationella civilsamhällets vision och lokalbefolkningens upplevelse kraftigt varierat. De stora naturskyddsgrupperna har beskrivit hur inhemskebefolkning kan vara svåra att arbeta med på platser som till exempel Ecuador och att de inte är lämpliga allierade då de inte är goda naturskyddsvårdare och att de ibland väljer ekonomiska fördelar framför bevarande av naturen. Fientligheten hos lokalbefolkningen gentemot naturskyddsgrupper har ökat och en av deras främsta tvister gäller just fastställandet av naturskyddsområden. Befolkningen menar att implementeringen av skyddsområden ofta inkräktar på deras rättigheter (Chapin, 2004, s. 18).

2.3.2 Peru och Ecuador genom ett spelteoretiskt perspektiv

För att en peace park ska möjliggöras i verkligheten krävs det som tidigare diskuterat starka incitament för de deltagande staterna. Vinsterna av samarbete måste överskrida kostnaderna för fortsatt konflikt. Ett spelteoretiskt synsätt kommer här att appliceras på fallet där relationen mellan incitament och konfliktkostnader samt gemensamma vinster av samarbete kommer att analyseras.

Peru och Ecuador har varit inblandade i en decennier lång gränskonflikt och kostnaderna av konflikten kan således förmodas vara höga. Under konfliktens förlopp har flera försoningsförsök misslyckats och det var först genom Brasilia Presidential Act som ett robust fredsavtal skapades där miljö utgjorde ett av områdena. Fördraget undertecknades i november 1997 och Peru och Ecuador kom överens om att adressera fyra områden: 1) en handels- och navigations fördrag, 2) ett integrationsgränsavtal ämnat att stimulera utveckling i länderna, 3) ett gemensamt säkerhetsavtal utformat att förhindra framtida konflikt, samt 4) slutförandet av avgränsning av landsgränser. Länderna lyckades att genomföra de tre första punkterna under tidiga 1998 men den sista och viktigaste punkten misslyckades de att genomföra vilket ledde till att spänningar uppstod och militär positionerades ut längsmed gränsen. Perus och Ecuadors presidenter enades, genom påtryckningar av naturskyddsgrupper, om att möta USAs dåvarande president Bill Clinton i oktober 1998 för att be garantistaterna att lägga fram ett förslag för att märka ut gränsen åt dem (Ali, 2007, s. 9).

Med de många spänningar och motsättningar som Peru och Ecuador har upplevt sedan det spanska imperiets fall är det trots allt en bedrift att konflikten tycks ha nått ett slut och ländernas relation blir allt bättre. Gränsområdet mellan länderna ligger i svårtillgänglig terräng, speciellt från Perus sida, trots detta har området verkat under omständigheter liknande proposition A. Regionen är av produktivt värde på grund av dess ovanligt stora biologiska mångfald, vilket är mycket tack vare just till hur avlägset det ligger (Global Transboundary Conservation Network, 2011:2). Det första robusta försöket till försoning, Rio-protokollet, var ett misslyckande vilket tyder på hur viktigt området var för båda parterna och Ecuador godtog inte förlorandet av ett stort område mark vilket dessutom var mer tillgängligt för folket i Ecuador. Kostnaderna av konflikten tycks aldrig varit så hög för någon av parterna att ett utfall enligt proposition B skulle vara mest gynnsamt. Områdets betydelse för båda länderna har historiskt sett överskridit kostnaderna av fortsatt konflikt. Mellan 1942 och 1995 valde länderna att acceptera fortsatt friktion och först efter de våldsamma sammandrabbningarna 1995 och kommande fredsavtal så kom situationen att likna proposition C (tom buffertzona om konfliktkostnaderna är höga). Den väpnade konflikten som mynnade ut i Brasilia Presidential Act och slutligen fastställandet av gränsen visar på konfliktkostnader som överskred områdets produktiva värde och zoner liknande en buffertzona utformades längsmed gränsen. Till en början har dessa områden inte varit samarbetszoner men genom inrättande av Condor-Kutuku conservation corridor 2004 har områdena integrerats (Ali,

2007, s. 10). De förvaltas av nationella naturskyddsorgan men en bi-nationell kommitté har skapats för att övervaka initiativet. Samarbete över förvaltning och integration av lokalbefolkning från respektive land fortsätter att utvecklas (Global Transboundary Conservation Network, 2011:2).

Samarbete inom och mellan områdena i Cordillera del Condor har flera vinster för både Peru och Ecuador. Amazonerna är onekligen ett område värt att bevara på grund av den stora biologiska mångfalden. I Cordillera del Condor återfinns en mängd arter som är utrotningshotade i andra delar av Amazonerna. Båda länderna vill bevara detta natur- och djurliv och experter från respektive land har samarbetat för att identifiera hoten mot naturskydd (Alcalde, Ponce & Curonisy, 2004, s. 4). Ett annat viktigt område för gemensamma vinster av samarbete är utveckling och regional ekonomisk tillväxt och integration. Regionen lider av fattigdom och dålig infrastruktur. Genom en tio-årig bi-nationella utvecklingsplan ämnar parterna att genomföra aktiviteter och projekt som möjliggör ökad regional ekonomisk integration i syfte att påskynda produktiv och social utveckling samt fattigdomsbekämpning (Global Transboundary Conservation Network, 2011:2).

2.3.3 Lokalt deltagande genom CBC i Cordillera del Condor

Lokalbefolkningen i Cordillera del Condor visade tidigt intresse för naturskydd och hade en stark önskan om fred i regionen (Global Transboundary Conservation Network, 2011:2). Tidigare initiativ från naturskyddsgrupper inkluderade allt som oftast ingen diskussion med de människor som levde i området och relationen mellan naturskyddsgrupper och lokalbefolkningen har historiskt sett nästintill varit obefintlig. För att en peace park ska få möjlighet att etableras samt uppfylla sitt syfte är det viktigt att lokalbefolkningen upplever att de gynnas av införandet. På många platser där en peace park har föreslagits är invånarna i området oroliga för hur deras levnadsvillkor kommer att påverkas och oroliga över förlorad tillgång till landområdet. Mycket kritik har riktats mot naturskyddsgrupper vilka anklagats för försummelse av ursprungsbefolkningar och att deras agendor präglas av intressekonflikter. De största naturskyddsgrupperna har på ett oroväckande sätt exkluderat den inhemska befolkningen i de områden som skall skyddas. I vissa fall har det även rapporterats om naturskyddsvårdare som agerat kränkande mot befolkningen (Chapin, 2004, s. 17).

Det viktigaste naturskyddsinitiativet lett av ITTO (The International Tropical Timber Organization) arbetade tillsammans med bland annat med representanter från ursprungsbefolkningen och var uttalat ett CBC-projekt. Men tillskillnad från andra liknande projekt så var det huvudsakliga målet inte samhällsutveckling utan bevarande av den ekologiska mångfalden. Samhällsutveckling sågs som en nödvändig förutsättning för att uppnå målet och största delen av resurserna och ansträngningarna gick åt det trots att det ej var det främsta målet. Detta menar ITTO var en nyckelfaktor till projektets framgång (Dourojeanni et al., 2005, s. 2). Projektet var baserat på bästa tillgängliga praxis och innebar ökat lokalt inflytande

och främjande av demokratiska metoder, respekt för lokala traditioner och ursprungsbefolkningens sedvanerätt, hjälpa inhemska ledare att komma i kontakt med myndigheter samt utbildning av lokal-och ursprungsbefolkningen som initiativtagare och förmedlare av resultat och mål (Ibid). De skyddade områdena som uppfördes i Peru och Ecuador accepterades av befolkningen men det etablerade och föreslagna områdena var enligt ITTO inte tillräckliga för att långsiktigt bevarande av den biologiska mångfalden i Cordillera del Condor. Det lokala deltagandet däremot ansågs som mer framgångsrikt och uppsatta mål nåddes under den första fasen. Lokalt deltagande i naturskydd tycks fungera med förutsättning att det finns en tydlig förståelse att naturskydd är ändamålet men den gränsöverskridande ambitionen med samarbete mellan och över gränsen var inte speciellt framgångsrikt (Ibid, s. 3-4). Resultatet av den första fasen visade på att lokalt deltagande måste omfatta en längre tidplan för att ge långvariga och hållbara resultat (Ibid, s. 6).

Trots omtalade initiativ till inkludering av lokal-och ursprungsbefolkningen i beslutsprocessen tycks inte befolkningen dela uppfattningen om projektets framgång. Människorna i regionen har utvecklat irritation och missnöje mot naturskyddsgrupper vilket fortfarande kan ses flera år efter initiativtagandet (Ali, 2011, s. 29). Situationen har gått från att vara en mellanstatlig konflikt till ett läge där regeringarna slutit fred men med kvarvarande spänningar mellan lokalbefolkningen och parkförvaltarna (Conca, Carius och Dabelko, 2005, s. 145). Befolkningens uppvisar fortsatt missnöje och menar att kalla områdena för peace parks är högst olämpligt då fortsatta spänningar och konflikter är fortsatt närvarande på flera platser i regionen (Ali, 2011, s. 29-30).

2.4 Slutsatser

Peace parks har möjligheter att skapa fredliga förhållanden och förbättra relationer mellan länder som är eller har varit i konflikt med varandra. De faktorer som kan förklara hur och varför stater väljer fred och samarbete framför konflikt återfinns på olika nivåer. När planer kring en peace park först initieras är framväxten av ett transnationellt civilsamhälle väsentligt för att uppmärksamma och driva förslaget. NGOs och andra transnationella organisationer har stor kraft att påverka statliga aktörer och deras arbete är nödvändigt för att initiativ ska resultera i konstruktionen av peace parks. Forskning bör fokusera på att identifiera hur civilsamhället bäst kan påverka och driva peace park konceptet. När civilsamhället bidragit till att frågan lyfts på agendan måste även de deltagande staterna uppleva starka incitament och se de gemensamma vinster som införande av en peace park medför. De gemensamma vinster som en peace parks kan skapa är fred och stabilitet, ekonomisk-och social utveckling samt bevarande av den gemensamma miljön och viktiga resurser. Att tydligare identifiera och förstå vad

som driver stater till samarbete gör att tydligare strategier kan utvecklas. Gällande initiering är således civilsamhället och staterna de viktigaste aktörerna men för att en peace park ska implementeras och fungera på ett sätt som uppfyller målen måste lokal-och ursprungsbefolkningen vara delaktig. Genom att inkludera dem i beslutsprocessen redan från början kan eventuella problem behandlas och bearbetas så att förtroende kan skapas och spänningar och konflikter förhindras. Viss inkludering av lokal-och ursprungsbefolkningen har skett i Cordillera del Condor men representanter från fler marginaliserade grupper måste tillåtas deltagande. Community-based conservation är inte tillräckligt lokalt förankrat och CBC-initiativet måste utvecklas och tydligare handlingsplaner måste formuleras.

Den traditionella synen på miljöproblem som upphov tillkonflikt måste utmanas med mer forskning som belyser möjliga vägar där miljöproblem, klimatförändringar och resursbrist-och överflöd kan vara vägar till samarbete. I de situationer då gemensamma problem kan leda till samarbete ökar chanserna till att tackla problemen och skapa fred och stabilitet både mellan och inom stater.

3 Slutdiskussion

För att peace parks ska fungera om gränsöverskridande naturskyddsområden som verkar för fred och samarbete i en region måste faktorer på statlig, regional och lokal nivå tas i beaktande. Den övergripande frågeställningen (*Vilka faktorer kan förklara förverkligandet av peace parks?*) visar på att upplevda incitament av staterna måste tas tillvara på och de gemensamma vinsterna av samarbete måste belysas mer för att förflytta parterna från konflikt till samarbete. De upplevda incitamenten måste överskrida kostnaden av fortsatt konflikt och staterna måste resonera kring gemensamma vinster. I fallet gällande Peru och Ecuador så har dessa krav uppfyllts och till följd av fredsavtalet 1998 har skapandet av peace parks i Cordillera del Condor bidragit till att den långa gränskonflikten upplösts. Att fredsavtalet uttryckligen ställde krav på gränsdragning och miljösamarbete visar att peace parks kan bidra till konfliktlösning på statlig nivå. Försöket till fred genom Rioprotokollet 1942 var ett misslyckande. Avtalet innebar att Ecuador förlorade stora markområden som tilldelas Peru. Det senare fredsavtalet ställde däremot krav på samarbete över gränsen och tillgång till regionen för båda länderna. Genom att uppmärksamma gemensamma mål för att bevara miljö, natur och djurliv möjliggjordes fredligt samarbete. Detta sammanfaller med vad spelteorin säger om hur parter kan resonera om gemensamma vinster genom samarbete.

Det transnationella civilsamhället som växt fram kring olika typ av frågor rörande miljön har stor möjlighet att påverka stater och skapa gemenskaper av likasinnade. Transnationella organisationer har redan innan förverkligandet av Cordillera del Condor varit verksamma i regionen. Civilsamhället har i många olika fall varit den första och största pådrivande kraften för initieringen av peace parks. Framförallt har gränsöverskridande civilsamhället möjlighet att skapa uppfattningar om delade identiteter mellan annars avståndstagande parter. Naturskydd kan sammanbringa medlemmar i en gemensam kategori vilket skapar viktiga relationer. Conca menar även en av de viktigaste funktionerna är hur marginaliserade grupper kan få ökat inflytande både nationellt och internationellt. Dock har det visats sig att så inte har varit fallet i Cordillera del Condor. Lokal- och ursprungsbefolkningsgrupper fick visst inflytande i början av processen men inkluderades inte tillräckligt i någon av de i beslutsprocesser som ledde fram till fredsavtalet och sedermera formationen av peace parks i regionen. Lokal- och ursprungsbefolkningen negligeras ofta i de inledande initiativen till peace parks vilket leder till att de ofta saknar förtroende för naturskyddsgrupper. För att en peace park ska implementeras på ett korrekt sätt måste initiativet genomgå lokal

översyn och transparens speciellt i konfliktsituationer då det annars kan leda till misstro och konspirationsteorier (Ali, 2005, s. 60).

Peace park-initiativ måste inledas med en tydlig strategi för hur fred ska uppnås där alla berörda parter arbetar transparent och gemensamt. Initiativ som inleds utan en öppen och inkluderade dialog kan aldrig bli framgångsrika. Viktiga faktorer på de tre olika nivåerna går inte hand i hand utan stundtals och under vissa omständigheter motarbetar de varandra. Deras relation måste samverka i harmoni, något som är svårt att uppnå då olika åsikter och viljor ofta strider mot varandra. Naturskyddsgrupper ser ofta just bevarandet av natur och djurliv som det huvudsakliga målet. Staterna slits ofta mellan naturskydd och ekonomisk utveckling. Ett växande problem i Cordillera del Condor är gruvindustrin och har lett till fortsatta spänningar. Flera olagliga företag verkar i regionen och konflikter mellan olika gruvföretag och missnöje från befolkningen utgör ett allvarligt hot mot den sköra freden (Ali, 2011, s. 31). Lokal-och ursprungsbefolkningar vill kunna bruka marken och ha fri tillgång till regionen så som de haft historiskt sett och peace parks i regionen har i sig gett upphov till konflikter mellan befolkning och parkförvaltning (Conca, Carius och Dabelko, 2005, s. 144-145).

Upprättande av naturskyddsområden har dock bidragit till att skapa ett förbättrat klimat av fred och förtroende mellan staterna och folket. Det finns flera kvarstående brister och fallet bör inte ses som en framgångssaga. Andra peace park-initiativ kan dra viktiga kunskaper och lärdomar från peace parks i Cordillera del Condor. För att Cordillera del Condor ska nå målen i linje med principer gällande peace park konceptet måste samarbetet över gränsen förbättras så att människor i regionen har möjlighet att röra sig fritt i området. Lokal-och ursprungsbefolkningen måste inkluderas mer och deras åsikter och viljor måste behandlas (Ali, 2011, s. 32). För att förbättra samarbetet måste engagemang och resurser riktas mot förbättring av levnadssituationen för människorna som lever i regionen (Ponce och Ghersi, 2003, s. 5). Redan från början måste en fredsstrategi inkludera såväl stater, civilsamhälle och befolkning. Planen får inte förhastas utan tillåtas ta tid vilket i sin tur möjliggör en mer effektiv implementering som förhoppningsvis leder till en hållbar fred. Peace parks erbjuder en ny vision för fred och gränsöverskridande samarbete vilket har stora möjligheter att uppfylla sitt mål om en tydlig strategi utarbetas och efterlevs.

4 Referenslista

- Alcalde, Martín, Ponce, Carlos F. Ponce och Curonisy , Yanitza . 2005. *Peace parks in the Cordillera del Condor mountain range and biodiversity conservation corridor*. Environment and Security Project Report. Issue 11. Washington, DC: Woodrow Wilson Centre. <http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/ponce.pdf> (Hämtad: 2015-05-05).
- Ali, Saleem H. 2005. Conservation and Conflict Resolution: Crossing the Policy Frontier. I *Parks for Peace or Peace for Parks? Issues in Practice and Policy: A Fourthcoming Publication From ECSP*. ECSP Report Issues 11 2005. s. 59-60. http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Parks_for_Peace.pdf (Hämtad: 2015-04-20).
- Ali, Saleem H. 2007. Introduction: A Natural Connection between Ecology and Peace? I Saleem H. Ali (red.). *Peace Parks: Conservation and Conflict Resolution*, 1-18. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Ali, Saleem H. 2011 *Transboundary Conservation and Peace-building: Lessons from forest biodiversity conservation projects*. UNU-IAS Policy Report, April 2011. Yokohama, Japan: Published by the International Tropical Timber Organization (ITTO) and the United Nations University Institute of Advanced Studies (UNU-IAS). [http://archive.ias.unu.edu/resource_centre/Transboundary_Conservation_and_Peacebuilding%20\(e-version\)%20new.pdf](http://archive.ias.unu.edu/resource_centre/Transboundary_Conservation_and_Peacebuilding%20(e-version)%20new.pdf) (Hämtad: 2015-05-05).
- Barnett, Jon. 2001. *The Meaning of Environmental Security*. Zed Books: London.
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina. 2012. Idé- och ideologianalys. I Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl., 139-175. Lund: Studentlitteratur.
- Büscher, Bram. 2013. *Transforming the Frontier: Peace Parks and the Politics of Neoliberal Conservation in Southern Africa*. Durham & London: Duke University Press.
- Chapin, Mac. 2004. A Challenge to Conservationists. *Worldwatch* (november-december). s. 17-31. <http://www.worldwatch.org/system/files/EP176A.pdf> (Hämtad: 2015-05-18).
- Chester, Charles C. 2006. *Conservation across borders: Biodiversity in an Interdependent World*. Washington: Island Press.

- Conca, Ken. 2001. Environmental Cooperation and International Peace. I Paul F. Diehl & Nils Petter Gleditsch (red.). *Environmental Conflict*, 225-247. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Conca, Ken. 2002. The Case for Environmental Peacemaking. I Ken Conca & Geoffrey D. Dabelko (red.). *Environmental Peacemaking*, 1-22. Washington: Woodrow Wilson Center Press.
- Conca, Ken, Carius, Alexander och Dabelko, Geoffrey D. Building Peace Through Environmental Cooperation. 2005. I Brown, Lori, Renner, Michael & Starke, Linda (red.). *State of the world: a Worldwatch Institute report on progress toward a sustainable society*. s. 144-157. New York: Norton
- Conca, Ken & Dabelko, Geoffrey D. 2002. The Problems and Possibilities of Environmental Peacemaking. I Ken Conca & Geoffrey D. Dabelko (red.). *Environmental Peacemaking*. s. 220-233. Washington: Woodrow Wilson Center Press.
- Conservation International. 2014. *Peace and Conservation in the Cordillera del Condor Border Region between Ecuador and Peru*.
http://www.conservation.org/publications/Documents/CI_Policy-Center_Peace-building-Case-Study_Ecuador-Peru.pdf (Hämtad: 2015-05-22).
- Dourojenni, Marc Jean, Jorge Padua, Maria Tereza, Wetterberg, Gary och Bueno, Carlos Robert. 2004. *SYNTHESIS REPORT ON EX-POST EVALUATIONS: Overall Evaluation of ITTO Transboundary Community Participation Projects (Ecuador, Indonesia, Peru and Thailand) in Biodiversity Conservation*. International Tropical Timber Council, thirty-sixth session 19-21 June. Brazzaville, Republic of Congo.
http://www.itto.int/direct/topics/topics_pdf_download/topics_id=10400000&no=1 (Hämtad: 2015-05-20).
- Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Lena Wängnerud. 2007. *Metodpaktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., (rev.) uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Forgie, Vicky, Horsley, Peter och Johnston, Jane. 2001. *Facilitating community-based conservation initiatives*. Wellington, New Zealand: Department of Conservation.
<http://www.conservation.co.nz/Documents/science-and-technical/Sfc169.pdf> (Hämtad: 2015-05-13).
- Global Transboundary Conservation Network. 2011:1. *UNEP-WCMC Transboundary Protected Areas Inventory-2007*.
<http://tbpa.net/page.php?ndx=78> (Hämtad: 2015-04-17).
- Global Transboundary Conservation Network. 2011:2. *Cordillera del Condor Transboundary Protected Area*.
<http://www.tbpa.net/page.php?ndx=59> (Hämtad: 2015-05-03).
- Homer-Dixon, Thomas F. 1994. Environmental scarcities and violent conflict: Evidence from cases. *International Security*, vol. 19, nr. 1, s. 5-40.
- Lejano, Raul P. 2006. Theorizing Peace Parks: Two Models of Collective Action. *Journal of Peace Research* vol. 43, no. 5: s. 563–581.

- Lejano, Raul P. 2007. Peace Games: Theorizing about Transboundary Conservation. I Saleem H. Ali (red.). *Peace Parks: Conservation and Conflict Resolution*, 41-53. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Nelson Madela. Peace Park Foundation. <http://www.peaceparks.org/> (Hämtad: 2015-04-28).
- Newman, Edward, Paris, Roland & Richmond, Oliver P. 2009. Introduction. I Edward Newman, Roland Paris & Oliver P. Richmond (red). *New Perspectives on liberal peacebuilding*, 3-25. Shibuya-ku: United Nations University Press.
- Spencely, Anna & Schoon, Michael. 2007. Peace Parks as Social Ecological System: Testing Environmental Resilience in South Africa. I Saleem H. Ali (red.). *Peace Parks: Conservation and Conflict Resolution*. 83-104. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Peace Park Foundation. *Southern African Peace Parks*. <http://www.peaceparks.org/story.php?pid=100&mid=19> (Hämtad: 2015-04-16).
- Ponce, Carlos F. & Gherzi, Fernando. 2003. *Cordillera del Condor (Peru-Ecuador)*. Paper prepared for the workshop on Transboundary Protected Areas in the Governance Steam of the 5th World Parks Congress, Durban, South Africa. 12-13 September 2003. <http://www.tbpa.net/docs/WPCGovernance/CarlosPonceFernandoGherzi.pdf> (Hämtad: 2015-05-10).
- Svenska Dagbladet. 2012. *Klimatutsläpp bakom ökning av katastrofer*. 20 juni. http://www.svd.se/klimatutslapp-bakom-okning-av-katastrofer_7289611 (Hämtad: 2015-05-27).
- Teorell, Jan & Svensson, Torsten. 2007. *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Tänzler, Dennis, Dabelko, Geoffrey D. & Carius, Alexander. 2004. *Environmental Cooperation and Conflict Prevention at the World Summit on Sustainable Development*. EDSP Working Paper No.4. Berlin: Adelphi research. http://waterwiki.net/images/0/08/Environmental_Cooperation_and_Conflict_Prevention_at_the_WSSD_72dpi.pdf (Hämtad: 2015-03-31).
- Uppsala Conflict Data Program. *UCDP Conflict Encyclopedia: Ecuador*. http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=49®ionSelect=5-Southern_Americas (Hämtad: 2015-05-09).
- Uppsala Conflict Data Program. *UCDP Conflict Encyclopedia: Peru*. http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=126®ionSelect=5-Southern_Americas (Hämtad: 2015-05-09).